

BERNARD PALISSY

1. - DE ROEPING

Liebig

LIEBIG PRODUKTEN : geven de spijzen kracht en smaak.

Nadruk verboden

Uitleg op keerzijde

BERNARD PALISSY

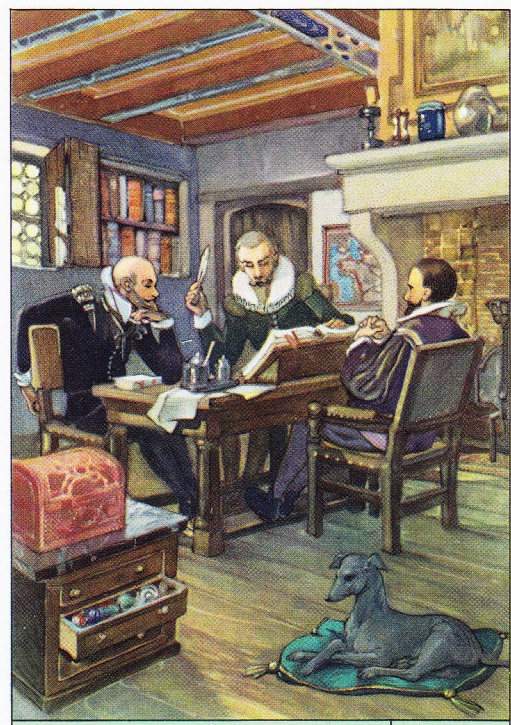
3. - HET RUSTIEK PLATEELWERK

Liebig

LIEBIG PRODUKTEN : vereenvoudigen den keukenarbeid.

Nadruk verboden

Uitleg op keerzijde

BERNARD PALISSY

5. - DE SCHRIJVER

Liebig

LIEBIG PRODUKTEN : keurprodukten.

Nadruk verboden

Uitleg op keerzijde

BERNARD PALISSY

2. - DE BEPROEVINGEN

Liebig

LIEBIG PRODUKTEN : knappen op.

Nadruk verboden

Uitleg op keerzijde

BERNARD PALISSY

4. - DE GELEERDE

Liebig

LIEBIG PRODUKTEN : verbeteren de spijsbereiding.

Nadruk verboden

Uitleg op keerzijde

BERNARD PALISSY

6. - DE KONINKLIJKE GUNST

Liebig

LIEBIG PRODUKTEN : nuttig en praktisch.

Nadruk verboden

Uitleg op keerzijde

Goed koken is een kunst, welke door de LIEBIG PRODUKTEN binnen ieders bereik wordt gesteld.

1. — DE ROEPING

Bernard Palissy zag het licht rond 1510, waarschijnlijk in Saintonge, een streek uit het ZW. van Frankrijk. In zijn jeugd beoefende hij twee bedrijven; hij was eerst als bekwaam glasschilder te Agen werkzaam, maar zijn grondige kennis der teekenkunst bracht hem er nadien toe ook het landmeten en het opmaken van plannen te leeren. Te dien tijde volbracht elke leerjongen de reis doorheen Frankrijk, « Tour de France » genaamd, ten einde zich in zijn vak te volmaken. Gedurende dezen tocht, evenals bij het doortrekken als landmeter van de streken tusschen de Pyreneeën en Vlaanderen, Rijn en Bretagne, vergaarde Palissy een rijken oogst waarnemingen van zeer uiteenlopenden aard. Op dit tijdstip was, naar zijn eigen woorden, « zijn enig leerboek hemel en aarde, waaruit iedereen putten kan ». Dit boek der Natuur bestudeert hij met geestdrift en vereenigt alsooek merkwaardig geheel van geologische, scheikundige en landbouwkundige kennis. In zijn geboortestreek teruggekeerd, zou hij zonder twijfel voortgegaan zijn kerkramen te teekenen, ware het niet dat rond 1540 het zicht van een « beker van gedraaide en verglaasde aarde » hem zoozeer in verdroving bracht dat hij geen enkel ander verlangen meer bezat dan dergelijk practisch stuk voort te brengen. Hetgeen hem vooral in dit kunstwerk had getroffen, was het beroemd wit glazuur, waarvan hij, gedurende meer dan vijftien jaar hard zwoegen, het geheim, door de Italianen zoo angstvallig verzwegen, ging opspeuren.

Compagnie Liebig, gesticht in 1865.

58

Onder welken vorm zij ook voorkomen, de LIEBIG PRODUKTEN zijn het resultaat van een beproefde kookkunst-ondervinding.

2. — DE BEPROEVINGEN

Weinig kunstenaars, weinig ambachtslieden hebben, bij het nastreven van hun ideaal, zooveel hinderpalen ontmoet als Palissy, maar tevens zooveel wilskracht en moed getoond om ze te overkomen. Het pottenbakken was hem gansch vreemd; hij bekende zelf dat hij « nooit aarde had zien bakken » en de beginselen van zijn kunst leerde hij bij de pottenbakkers van Brizambourg, La Chapelle-des-Pots en andere dorpen uit de streek van Saintonge. Voldoende ingelicht, bouwde hij eigenhandig een oven en zette zich aan het werk. Toen kwam de tegenspoed: ovengewelven die instortten, glazuren die ongelijkmatig smolten, omdat ze van verschillende samenstelling waren, kiezelsteentjes die in het aardewerk aankorsten, alvorens hij de gedachte opvatte ze te omringen met aarden bekleedsels, heden nog in gebruik. Al die beproevingen herinneren ons aan Cellini, wanneer deze zijn Perseus goet. Palissy was echter arm, en zijn mislukte proefnemingen verzwolgen de karige goudmiddelen van zijn huishouden, hetgeen hem berispingen, huiselijke kwellingen, ja zelfs den spot van zijn bureu deed oploopen; ze verweten hem namelijk, zijn eerste bedrijf te hebben opgegeven en de oorzaak van zijn eigen ondergang te zijn. Hij werd zelfs voor gek aanzien, toen hij, bij gebrek aan brandstof, zijn meubels en vloerplanken in den oven wierp. Nochtans zou het welslagen niet lang meer uitblijven en alles vergelden wat hij vroeger geleden had.

Compagnie Liebig, gesticht in 1865.

Smakelijk gegeten is half verteerd. Dit verklaart den bijval van de LIEBIG PRODUKTEN.

3. — HET RUSTIEK PLATEELWERK

Het eerste plateelwerk uit Palissy's werkhuis staat onder den invloed van het aardewerk van Oiron en van Saint-Porchaire. Rond 1562 echter schept hij vazen en schotels versierd met reliëffiguren, geboeteerd op natuurlijke voorwerpen: kruipdieren, schaaldieren, planten, schelpdieren, en waaraan hij zijn vermaardheid te danken heeft. Men is van meening dat Palissy zijn plateelwerk niet zelf modeleerde; hij werd bijgestaan door beeldhouwers die werkten naar teekeningen van Primaticcio, Jean Cousin, Etienne Delaure en anderen. De landelijke motieven, overwegend in zijn eerste werken, worden zeldzamer in de volgende en ontbreken geheel bij de laatste, uitgezonderd op de boorden welke de zuiver beeldhouwkundige onderwerpen omlijsten. De waarde van Palissy's plateelwerk ligt niet zoozeer in de harmonische schikking der teekening als wel in de volmaaktheid van het glazuur; elk stuk dat hem geen algeheele voldoening schonk werd onmedoogend vernield. Die gewetensvolle nauwgezetheid, gepaard met het nieuwe van zijn voortbrengselen, werd ten eerste op prijs gesteld door de kunstliefhebbers, die verzamelaars en de groote personages van het koninkrijk; daarvan getuigt bij voorbeeld de inventaris van de meubelen der koningin Katharina van Medicis, in 1589 opgemaakt en waar 141 stuks gleiswerk van Palissy op voorkwamen.

Compagnie Liebig, gesticht in 1865.

58

Er bestaan geen flauwe gerechten voor wie LIEBIG PRODUKTEN gebruikt.

4. — DE GELEERDE

In 1575 vatte Palissy de voor zijn tijd gansch nieuwe gedachte op, openbare voordrachten in te richten waarop hij het resultaat van zijn wetenschappelijke navorschingen uitzette. Zijn doel was eerder versluisde kennis op te doen dan zijn opzoekingen tot gemeengoed te maken; hij koesterde inderdaad de hoop door zijn toehoorders teengesproken en op nieuwe paden gericht te worden. « Ik nam me voor », zegt hij, « te Parijs door middel van plakbriefven de geleerdste geneesheeren en anderen te vereenigen en beloofde hen in drie lessen alles te toonen wat ik over fonteynen, metalen, gesteente en dergelijke ervaren had. Niemand zou binnen mogen zonder een daalder te betalen, maar aan hem die een dwaling in mijn woorden zou bespeuren, wou ik graag het viervoudige terugbetalen. » En naef voegt hij er bij: « God zij dank, nooit heeft iemand mij teengesproken. » Buitendien heeft Parijs aan Bernard Palissy de eerste natuurwetenschappelijke verzameling te danken. Dezen genialen pottenbakker mogen wij beschouwen als de stichter der geologie en als een van de meesters der proefondervindelijke wetenschap. Om de Natuur te verstaan en haar geheimen te onthullen, blijft hij steeds op den middelweg tusschen de ervaringsleer en de uit de lucht gegrepen stelsels. « Met de rede als beginsel en de ondervinding als waarborg, zóó moet men over de zaken gewagen. » Die zelfde methode zal in de XIXe eeuw de grootheid en de faam van een Louis Pasteur en een Claude Bernard bewerkstelligen.

Compagnie Liebig, gesticht in 1865.

58

Waarin bestaat de echte bezuiniging voor de huisvrouw? In het gebruik der LIEBIG PRODUKTEN die haar toelaten, zonder veel kosten, uitstekend te koken.

5. — DE SCHRIJVER

In de XVIe eeuw wordt het hedendaagsch Fransch gevormd, dank zij de dichters der « Pléiade », dank zij ook de vertalers, zooals Jacques Amyot, de taalkenmers, zooals Henri Estienne, de geleerden, zooals de heekkundige Ambroise Paré, de landbouwkundige Olivier de Serres, de natuur-, schei- en aardkundige Bernard Palissy, misschien de oorspronkelijkste van allen. Deze wetenschappelijke schrijver heeft de bewonderaars der zuivere ideeën een afdoende les gegeven: hij strijdt tegen de theoretische beschouwingen en keert terug naar de schilderachtige werkelijkheid; in den rijken tuin der Letteren, doet hij een onuitputbare bron van nauwkeurige, hooggekleurde, pittige woorden opwellen; hij legt er zich altijd op toe de zaken juist bij hun naam te noemen. Hoe heerlijk is het Palissy te lezen wanneer hij de verschillende hoedanigheden der potaarde van elkaar onderscheidt, de kleinste schakeeringen weergeeft of de eigenaardigheden der grondstof bepaalt. Palissy vermijdt den overvloed van technische benamingen, waarmede halfgeleerden zich vaak tooien. Anderzijds getuigen zijn « Bewonderenswaardige Verhandelingen over de Natuur der Wateren en Bronnen » van een krachtige maar ook geduldige logica, van een overweldigende emotie in de verheerlijking der natuur, van een gespannen wilskracht tegenover zijn teleurstellingen, tegenover de tegenwerking en de vijandelijkheid van de buitenwereld.

Compagnie Liebig, gesticht in 1865.

Het volstaat niet te eten; van grooter belang is het goed te verteren. Dank zij hun opwekkende werking, zullen de LIEBIG PRODUKTEN u daarbij krachtig helpen.

6. — DE KONINKLIJKE GUNST

Zijn bedrijvigheid in de ceramiek uitbreidend, paste Palissy zijn gleiswerk toe op de muren der zoogezegde « Rustieke Grotten », sieradegebouwen welke een Italiaansch roman, *De Droom van Poliflo*, in voege had gebracht en die te tuinen van zekere groote landgoederen moesten opsmukken. Hij verwezenlijkte er voor de kasteelen van Reux in Normandië, van Chaulnes en Nesles in Picardië, maar vooral voor het kasteel van Ecouen, verblijfplaats van zijn voornaamsten beschermers, hertog Anne de Montmorency, Oppermaarschalk des Rijks. Bij de inhuldiging van zijn « Rustieke Grotten », noodigde de hertog de Koningin-moeder Katharina van Medicis uit. Deze laatste, bij wie Palissy in de gunst stond, wenschte onverholten den kleurtouvoeraar geluk. Palissy had toen het toppunt van zijn faam bereikt; door al de beroemdheden van zijn tijd werd hij opgezocht wegens den omvang van zijn kennis en de rechtschapenheid van zijn ziel. Maar hij telde ook tegenstanders: deze verweten hem zijn onbuigzaam karakter, dat geen duimbreed wek wanneer hij meende gelijk te hebben. De hertog van Montmorency deed hem den officieelen titel vergunnen van « Uitynder der rustieke Figulinen (terra-cotta vazen) van den Koning en de Koningin moeder », met de bedoeling hem hierdoor tegen zijn vervolgers te beschermen. Niettegenstaande de tusschenkomst van den zwakken Hendrik III, slaagden de vijanden van Palissy er echter in hem in de « Bastille » te doen opsluiten, waar de edele grijsaard kort daarop in den ouderdom van tachtig jaar stierf.

Compagnie Liebig, gesticht in 1865.

58